

Hur kan domstolarna förbättra sin tvistlösningsverksamhet?

- Ett seminarium under ledning av
Domstolsverkets arbetsgrupp för
processrättsliga frågor

Göran Lundahl, ordförande

Sofia Fors, sekreterare

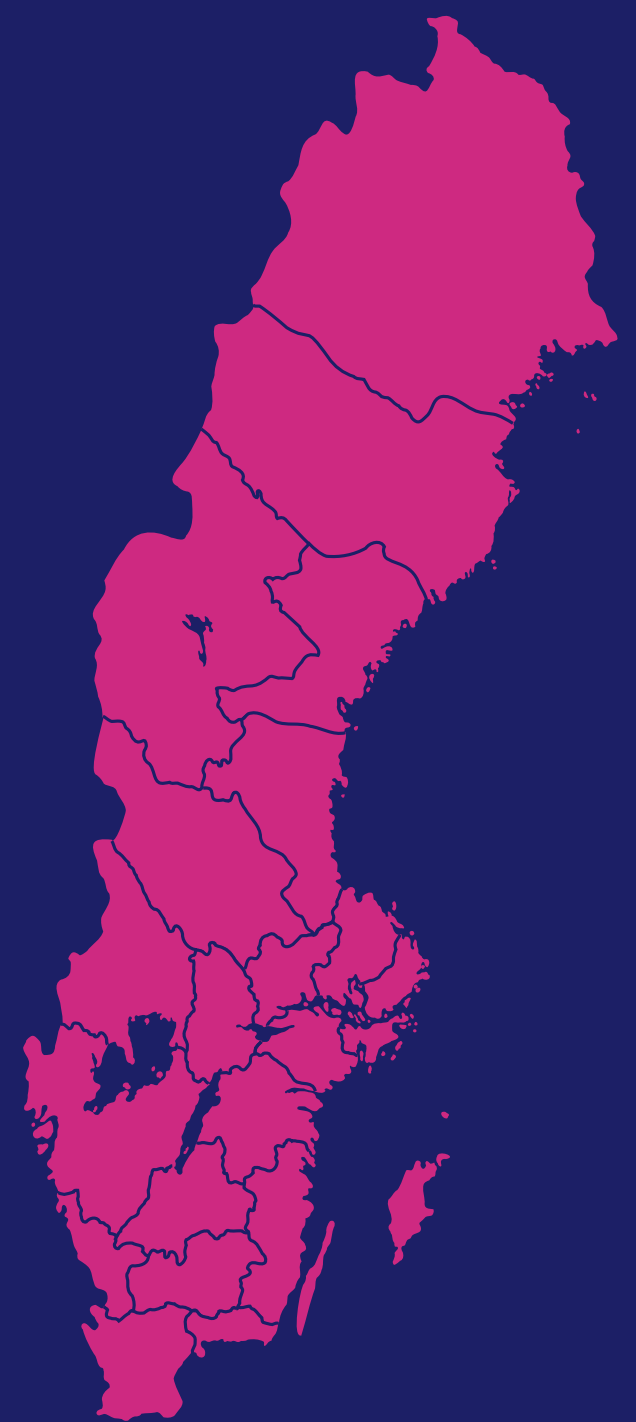

Upplägg

- Processgruppens arbete
- Statistik
- Tvistemåsenkäter
- Enkätsvaren
- Förslag för att förbättra handläggningen
- Diskussion om förslagets för- och nackdelar

Processgruppens arbete

- Medlemmar
- Uppdrag
- Valet att arbeta med tvistemålshandläggning

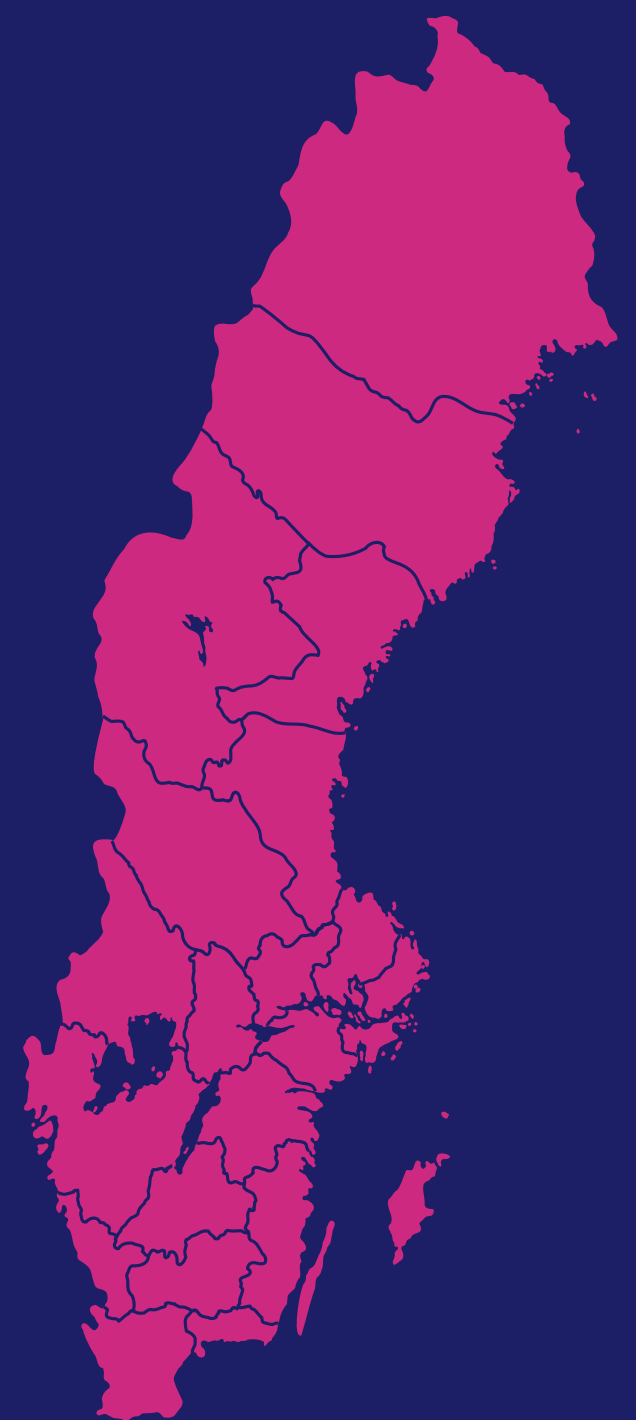
Statistik

Tingsrätt

- Ca 8 600 ordinära tvistemål, exkl. familjemål, avgjordes genom dom under 2021
- 55 % av tvistemålen avgjordes genom stadfäst förlikning

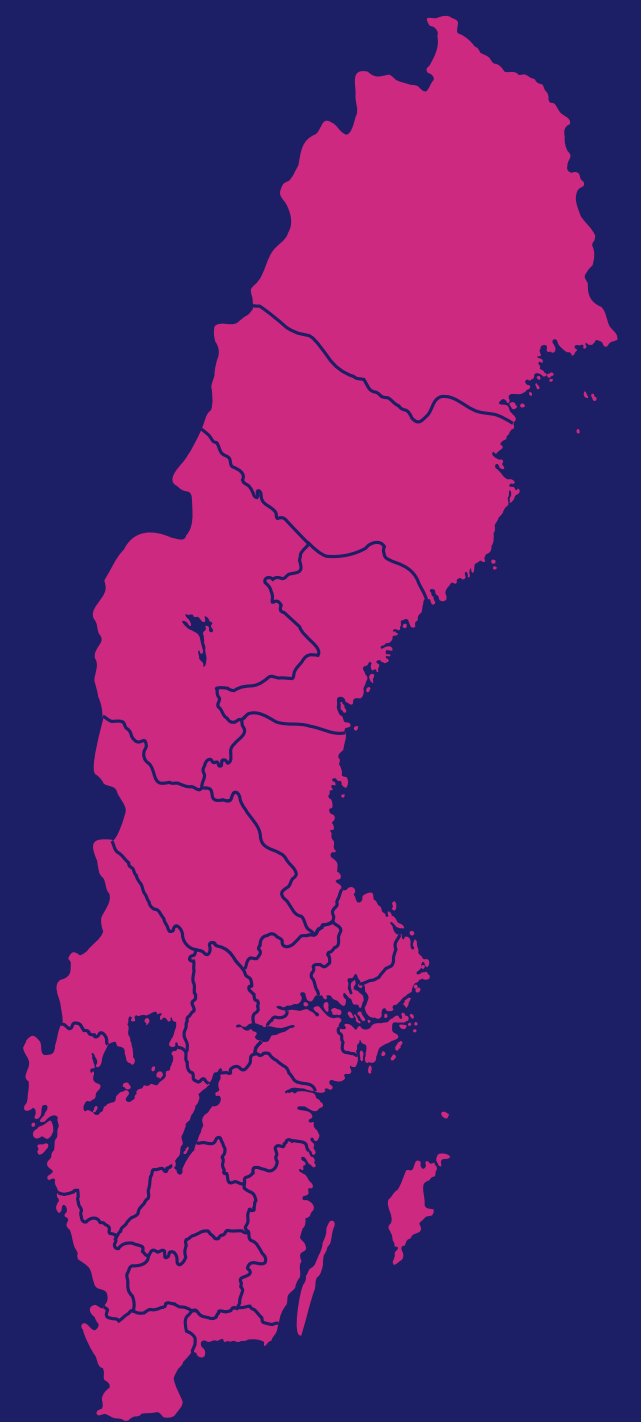
Hovrätt

- 330 ordinära tvistemål, exkl. familjemål, avgjordes genom dom under 2021

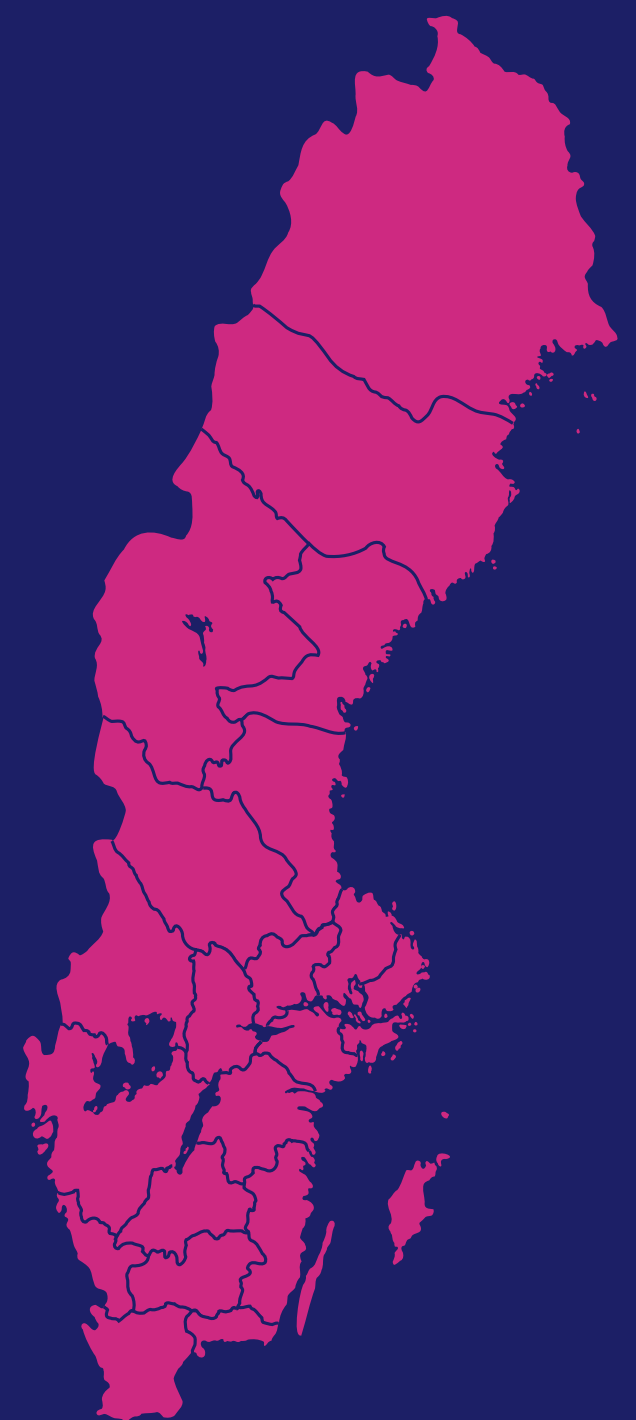
Tvistemålsenkäter

- Varför skickade processgruppen ut enkäter?
- Enkäternas utgångspunkter

Tvistemålsenkäter forts.

- Enkäten till domare
 - utskickad till ca 1 200 domare
 - 286 respondenter
 - svarsperiod 27 juni – 17 aug 2022
- Enkäten till ombud
 - länk upplagd på Advokatsamfundets hemsida
 - 110 respondenter
 - svarsperiod 1 juli – 31 aug 2022

Enkätsvaren - generella frågor

Vilka typer av tvistemål tar vanligtvis för lång tid att handlägga?

Domare och ombud

- Stora tvistemål och medelstora tvistemål med ombud på båda sidor
- Mellanstora tvistemål där minst en av parterna saknar ombud
- Tvistemål med minst en part som har rättshaveristiskt beteende

Enkätsvaren

- frågor om handläggningen i tingsrätt

Vilka typer av problem är vanliga när stämningsansökan och svaromål kommer in?

Domare och ombud

- Ett bestämt yrkande och/eller utförliga grunder saknas
- Bevisuppgift saknas
- Anstånd beviljas med att komplettera stämningsansökan/avge svaromål
- Det finns inga vanliga problem

Ombud

- Domstolen dröjer länge med handläggningen

Enkätsvaren

- frågor om handläggningen i tingsrätt

Vilka typer av problem är vanliga vid den muntliga förberedelsen?

Domare och ombud

- Domstolen dröjer länge med att kalla till/hålla muf
- Parterna anger inte vilka omständigheter som är tvistiga

Domare

- Parterna anger inte bevisuppgift
- Parterna är inte tillräckligt förberedda (fritextsvar)

Ombud

- Domstolen gör ingen tidsplan eller sammanställning
- Domaren är inte inläst på målet (fritextsvar)

Enkätsvaren

- frågor om handläggningen i tingsrätt

Vilka typer av problem är vanliga vid handläggningen inför huvudförhandlingen?

Domare och ombud

- Parterna håller sig inte till tidsplanen/förelägganden om att ange bevisuppgift och ge in skriftliga bevis
- Nya omständigheter åberopas i ett sent skede
- Bevisning åberopas och ges in i ett sent skede
- Domstolen tillåter i för hög utsträckning att bevisning som inte är relevant får åberopas
- Domstolens avgörande av preliminärfrågor tar lång tid
- Förhör- och/eller bevistema saknas eller är bristfälligt (fritextsvar)

Ombud

- Domstolen använder inte stupstocks föreläggande

Enkätsvaren

- frågor om handläggningen i tingsrätt

Vilka typer av problem är vanliga vid huvudförhandlingen?

Domare och ombud

- Parterna håller sig inte till sammanställningen
- Det finns inga vanliga problem under huvudförhandlingen

Enkätsvaren

- frågor om handläggningen i hovrätt

Vilka typer av problem är vanliga i samband med tillståndsprövningen?

Domare och ombud

- Grunderna har inte klargjorts tillräckligt under tingsrättens handläggning
- Parterna yrkar att nya omständigheter och/eller bevisning ska tillåtas och prövningen tar tid

Ombud

- Domstolen dröjer med handläggningen

Enkätsvaren

- frågor om handläggningen i hovrätt

Vilka typer av problem är vanliga i samband med domstolens avgörande av mål?

Ombud

- Avgörande av mål utan huvudförhandling prioriteras inte
- Det finns inga vanliga problem

Enkätsvaren - generella frågor

Vilka är de avgörande skälen till att handläggningen av tvistemål tar för lång tid?

Svarsalternativ	Domare	Ombud
Parterna tar inte ansvar för att målet drivs framåt	65 %	53 %
Domstolen prioriterar inte tvistemålen	43 %	79 %
Domstolen använder sig inte av de verktyg som rättegångsbalken erbjuder	26 %	63 %

Enkätsvaren - generella frågor

Innehåller rättegångsbalken de verktyg som behövs för att domstolar ska kunna handlägga tvistemål på ett effektivt sätt?

Svarsalternativ	Domare	Ombud
Ja, och de används på rätt sätt	22 %	9 %
Ja, men alla verktyg används inte	46 %	72 %
Nej, verktygen behöver bli fler/ändras	38 %	26 %

Enkätsvaren - förändringsförslag

Hur ska tvistemålshandläggningen bli mer effektiv?

Domare

- 1) Gör stupstocksreglerna skarpare
- 2) Tillför mer resurser till domstolarna/frigör resurser till tvistemålen
- 3) Gör det möjligt att meddela tredsdom eller annan sanktion under handläggningen mot part som inte följer förelägganden/tidsplan
- 4) Utvidga möjligheten att avvisa en bristfällig stämningsansökan
- 5) Inför särskilda tvistemålsenheter
- 6) Ställ högre krav på parterna att ansvara för den egna bevisningen

Ombud

- 1) Inför särskilda tvistemålsenheter
- 2) Ställ krav på att upprätta en tidsplan i ett tidigt skede under förberedelsen
- 3) Gör stupstocksreglerna skarpare
- 4) Se till att domare blir mer aktiva
- 5) Se till att domare ställer högre krav på parterna att tydliggöra talan
- 6) Möjliggör för parterna att få tillgång till akten via en digital plattform

**Förslag för att
förbättra
handläggningen
- utgångspunkter**

- Parterna ska ta större ansvar för att driva målet framåt
- Processens tyngdpunkt ska ligga i ett tidigare skede
- Domare ska vara mer aktiva under handläggningen

Några förbättrings- förslag

- Skarpare stupstocksregler
- Ökad tillämpning av bestämmelsen om rättegångskostnadssanktion
- Upprättande av sammanställningar i fler tvistemål
- Särskilda tvistemålsenheter

Förslag 1 – Nätverk och utbildning

Domstolarna ska bilda tvistemålsnätverk och anordna fler seminarier och andra utbildningsinsatser för domare.

Förslag 2 - Strängare krav på att upprätta en tidsplan

En tidsplan ska upprättas i ett tidigare skede under förberedelsen. En tidsplan ska upprättas i fler tvistemål.

Förslag 3 - En ny tredskodoms- sanktion

Om det finns särskilda skäl ska domstolen få förelägga en part att inkomma med svar vid äventyr av att tredskodom annars kan komma att meddelas.

**Förslag 4 - Ökat
ansvar för parterna
gällande den
muntliga
bevisningen**

Parter ska som huvudregel ansvara för att åberopade vittnen och partssakkunniga inställer sig till en huvudförhandling.

Diskussion om förslagets för- och nackdelar

